

29. 4. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Oznamovat, anebo neoznamovat?

Tato otázka se konkrétně týká problému oznamování trestné činnosti ze strany právnických osob a správná odpověď na ni nemusí být jednoduchá. Právnické osoby se totiž mohou ocitnout v situaci, ve které si budou muset vybrat mezi chováním etickým (a současně právně „správným“) a mezi tím, aby se zachovaly spíše pragmaticky. Bude zde totiž hodně záležet na úhlu pohledu.

Vinu na vzniku této možné schizofrenie zde přitom nese samotný obsah zákona č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Jak známo, tento zákon obsahuje explicitní výčet několika desítek trestných činů, které mohou být právnickým osobám tzv. „přičteny“. To znamená, že právnické osoby mohou být pro tyto trestné činy přímo stíhány se všemi možnými nepříjemnými následky v podobě uložení třeba i velmi citelných trestů.

Stejný zákon obsahuje institut tzv. “účinné lítosti”, když v ustanovení § 11 uvádí, že trestní odpovědnost právnické osoby zaniká, jestliže dobrovolně upustila od dalšího protiprávního jednání a buď odstranila nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem, anebo škodlivému následku zamezila, nebo škodlivý následek napravila, nebo učinila státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu o trestném činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem, mohlo být ještě odstraněno nebo škodlivému následku trestného činu mohlo být ještě zabráněno. Trestní odpovědnost právnické osoby podle odstavce 1 však nezaniká, spáchala-li trestný čin přijetí úplatku (§ 331 trestního zákoníku), podplacení (§ 332 trestního zákoníku) nebo nepřímého úplatkářství (§ 333 trestního zákoníku).“

Zákonodárce zde tedy tímto způsobem deklaruje, že jeho zájem na trestním postihu příslušného subjektu není nadřazen jeho zájmu na včasném odstranění škodlivých následků vlastního protiprávního jednání. Proto k tomuto jednání vytváří vhodný prostor i všem právnickým osobám, které jsou trestně postižitelné.

V uvedených souvislostech nelze konečně zapomenout ani na to, že trestní zákoník zná trestný čin neoznámení trestného činu (§ 368), kde najdeme hned několik přičitatelných trestných činů, konkrétně :

- obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku),
- zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193 trestního zákoníku),
- padělání a pozměnění peněz (§ 233 trestního zákoníku),

- neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234 trestního zákoníku),
- neoprávněná výroba peněz (§ 237 trestního zákoníku),
- vývoj, výroba a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280 trestního zákoníku),
- nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281 trestního zákoníku),
- nedovolená výroba a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu (§ 282 trestního zákoníku),
- teroristický útok (§ 311 trestního zákoníku),
- přijetí úplatku (§ 331 trestního zákoníku),
- podplacení (§ 332 trestního zákoníku),
- účast na organizované zločinecké skupině (§ 361 trestního zákoníku).

Aby mohla právnická osoba adekvátně reagovat na jakékoliv protiprávní jednání, musí příslušnou informaci o něm nejprve získat. To předpokládá její schopnost toto jednání včas zaznamenat a současně její schopnost včas posoudit jeho obsah jako jednání protiprávního. Tyto schopnosti se mohou u jednotlivých právnických osob velmi výrazně odlišovat a také otázka posouzení protiprávnosti jednání nemusí být jednoduchá. Jednání může například teprve směřovat k naplnění znaků skutkové podstaty některého trestného činu, případně se jedná teprve o indicie nejružnějšího druhu.

Nicméně shrnuto :

- 1) Existují desítky trestných činů, pro které mohou být právnické osoby stíhány.
- 2) Právnické osoby mohou jejich včasným oznámením dosáhnout zániku své trestnosti.
- 3) Neoznámení určité množiny přičitatelných trestných činů je již trestné samo o sobě.

Vše co bylo shora uvedeno, je na první pohled z právního hlediska řádně opodstatněné a současně i chvályhodné. Vzájemná kombinace všech těchto ustanovení však ve skutečnosti může u právnických osob vyvolat nemalá dilemata. Konstrukce zákona je bohužel totiž taková, že právnická osoba nemusí mít zcela jasno v tom, jestliže je ve skutečnosti pouze poškozená, anebo jestli je současně - a to na základě téhož skutkového základu - také sama trestně postižitelná. A co hůř, nemusí to být jasné ani orgánům činným v trestním řízení.

V praxi si lze představit situaci, že právnická osoba bude úspěšně detekovat deliktní jednání některé fyzické osoby, které jí způsobilo škodu. Ve snaze dosáhnout její náhrady a současně i spravedlivého potrestání pachatele proto podá trestní oznámení. Stylizuje se tím sice do role poškozeného subjektu, ale v případě splnění všech zákonných podmínek „přičitatelnosti“ se tím současně sama stává - ať chce nebo ne - také objektem trestního stíhání.

Tato reálná paradoxní situace je možná v případě, že bude učiněno takové oznámení o „přičitatelné“ trestné činnosti, které nebude způsobilé k tomu, aby vyvolalo v život institut účinné lítosti, vedoucí k beztrestnosti právnické osoby (tj. zejména nebude „včasné“). Je přitom třeba připustit to, že většina trestných oznámení právnických osob asi v praxi takto včasná nebude.

Pokud si právnická osoba bude včas vědoma nebezpečí této svojí podivné dvojrole, její obavy z možných následků zde mohou vést k tomu, že bude velmi váhat s tím, zda trestní oznámení vůbec podávat a může se také snadno přiklonit k názoru, že raději nikoliv. Trestný čin neoznámení trestného činu však už není zařazen mezi těmi, pro které může být právnická osoba stíhána, takže z jejího pohledu zde určitý pragmatismus skutečně vyloučit nelze. Výsledek tedy potom může být ten, že nebude potrestán nikdo.

Takže oznamovat nebo neoznamovat ? No, jak se to vezme ...

JUDr. Jan Vidrna,
advokát

[Advokátní kancelář Dáňa, Pergl & Partneri](#)

Na Ořechovce 580/4
162 00 Praha 6 - Střešovice

Tel.: +420 224 232 611
Fax: +420 233 313 067
e-mail: akdpp@akdpp.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)